

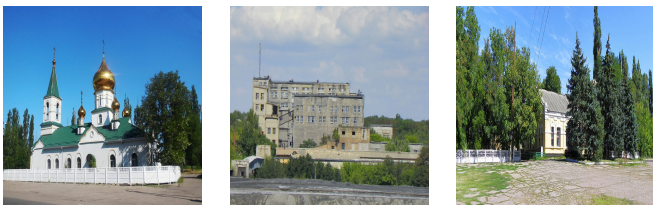
В. П. Малій, О. М. Стариков

Моспине

МОСПИНЕ – місто районного значення Донецької міської ради [Донецької області](#). Моспин. міській раді підпорядк. смт Горбачево-Михайлівка, села Бирюки, Вербова Балка, Гришки, Кисличе (до 2016 – Октябрське), Михайлівка, Новодвірське, Темрюк. М. належить до Донец. агломерації, знаходиться у пн.-сх. частині Донбасу, на р. Грузька (притока Кальміусу, бас. Азовського моря), за 5 км від Донецька. Також протікають кілька малих річок. Площа 13,93 км². За переписом насел. 2001, проживали 11 736 осіб (складає 87,0 % до 1989), із них 6,35 % назвали рідною мовою українську, 93,47 % – російську, 0,02 % – білоруську, 0,01 % – молдовську; станом на 1 січня 2014 – 10 745 осіб. Вузол вантажно-пасажир. залізнична станція. У М. знайдено артефакти серед. палеоліту та мезоліту (досліджено пам'ятку донец. культури), розкопано поховання сармат. воїна з заліз. мечем, бронз. фібулою, фігур. чорним глечиком черняхів. культури та звичай. глиняним горщиком, виявлено речі ін. археол. періодів. Істор. датою утворення міста прийнято вважати 1800. Спочатку на цих землях виникло поселення Усть-Очеретинськ. Згодом тут оселився поміщик Тузлов, який заснував поселення Тузлівка. Пізніше обидва поселення об'єднали у с. Махорівка. Від 2-ї пол. 19 ст. – у складі Степанів.-Крин. волості Таганроз. округи Обл. Війська Донського. Тоді ж розпочато видобування кам'яного вугілля. Згодом на виходах пластів на поверхню побудовано багато дріб. шахт, що були названі іменами власників: Моніної, Уткіної, Грузинова, Белоусова, Зільберґа, «Надія» та ін.; для розвитку вугіл. промисловості на кошти підприємців Моспина, Шабалова й Уткіна прокладено залізницю. На поч. 20 ст. відкрито залізничну ст. Моспине (ця назва поширилася й на шахтар. с-ще). Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1919–25 – у складі Донец. губ.; 1923–30 – Сталін. (до 1924 – Юзів.) округи; від 1932 – Донец. (1938–62 – Сталін.) обл. Водночас за новою реформою М. спочатку набуло статусу смт, а 1938 – міста. У різний час адміністративно належало до Макіїв. та Харциз. р-нів; від 1958 – у підпорядкуванні Донец. міської ради. Жит. потерпали від голодомору 1932–33 (кількість встановлених жертв – 429 осіб), зазнали сталін. репресій. 1937 на пн. окраїні розпочато будівництво шахти «Ново-Моспине» (нині «Моспинська», що занесена у список вугіл. підприємств, що мають бути закриті відповідно до «Інвестиційної програми розвитку галузі 2011–2015 рр.»; 1990 фактич. видобуток складав 800, 1999 – 230 т на добу; 1950–2014 загинули 64 особи). 1939 у М. проживали 14 986 осіб. Від 24 жовтня 1941 до 6 вересня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювали 2,6

тис. воїнів-земляків, з них 623 загинули. 1946 засн. ремонтно-мех. завод. 1962 збудовано Центр. збагачувал. ф-ку «Моспинська» (проектна потуж. 1,2 млн т на рік, фактично досягнута – 2 млн т на рік). У рад. період також відкрито птахорадгосп «Будьоновський», птахофабрики «Моспине», «Пролетарська», молоч. і хліб. заводи. 1959 мешкали 18 002, 1970 –16 955, 1979 – 14 638 осіб. Від 2014 – під контролем сепаратистів т. зв. Донец. нар. республіки. У 1-й пол. 2010-х рр. на тер. Моспин. міської ради функціонували 5 заг.-осв. шкіл і 2 дитсадки; Палац культури «Юність», клуб «Бірюки»; Донец. міська лікарня № 12. У М. діє церква св. Петра і Павла УПЦ МП. Серед видат. уродженців – фізик В. Каменєв, поет, культур. і громад.-політ. діяч В. Біляїв.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Евсиков И. Город в степи // Соц. Донбасс. 1945, 9 дек.

Бібліографічний опис:

Моспине / В. П. Малій, О. М. Стариков// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-69391>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).